

Historia filozofii polskiej

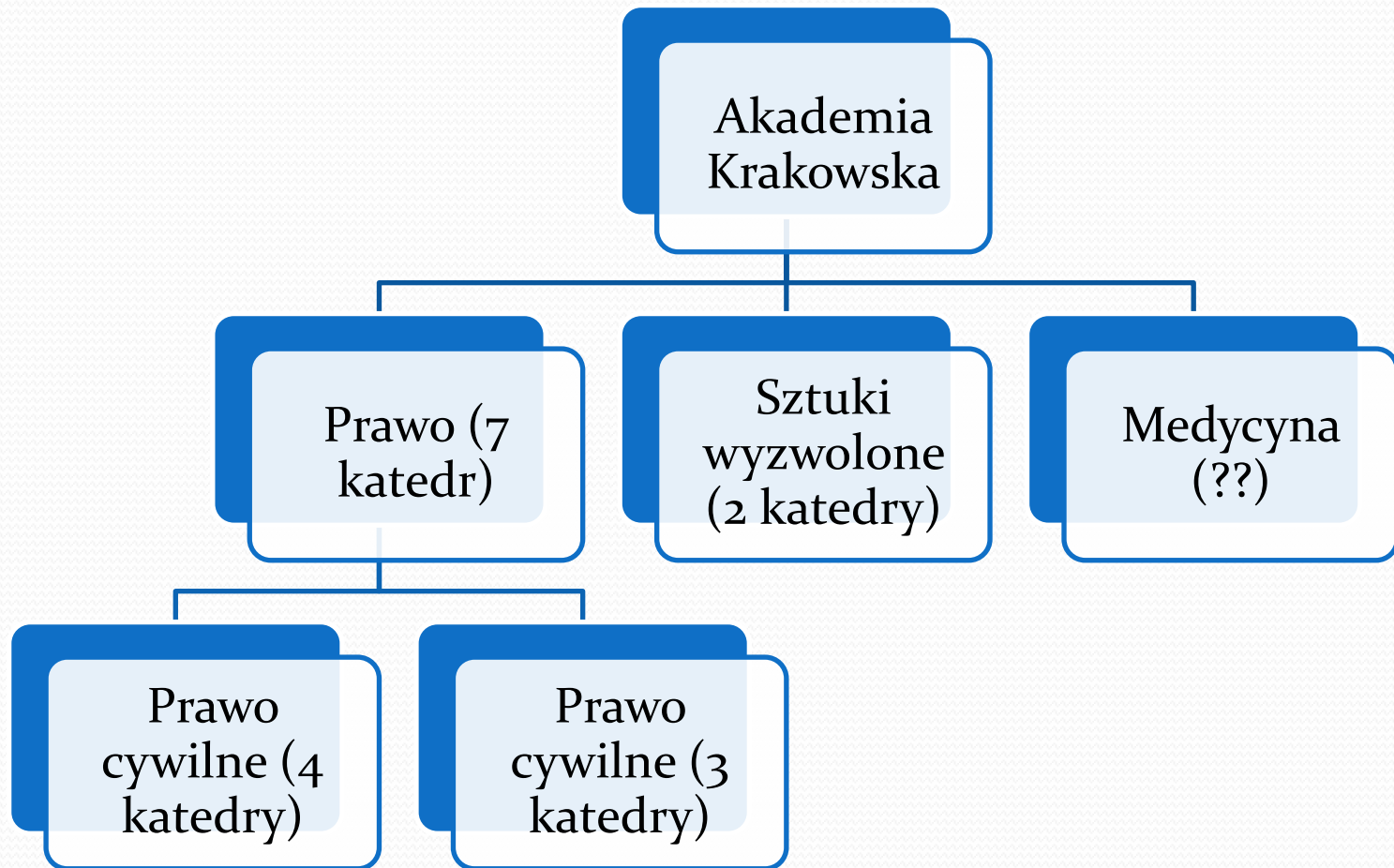
Wykład 2. Powstanie Akademii Krakowskiej.

POWSTANIE AKADEMII KRAKOWSKIEJ

- Uniwersytet nie obejmował wszystkich uprawianych na większości ówczesnych uniwersytetów nauk; nie było w nim wydziału teologii.
- Akt erekcyjny króla wyraźnie mówi o "wykładaniu prawa kanonicznego lub cywilnego, medycyny lub sztuk wyzwolonych"

Struktura Wydziałów

Mateusz z Krakowa (1330-1410)

- Najwybitniejszy myśliciel, którego formację ukształtował Uniwersytet Karola w Pradze.
- Wykładał w Pradze na Wydziale Teologicznym (od 1378), a później od 1394 na uniwersytecie w Heidelbergu
- W latach 90-tych XIV wieku był Mateusz jednym z animatorów odnowienia uniwersytetu w Krakowie i jednym z promotorów jego wydziału teologicznego

O praktykach kurii rzymskiej

- Napisane w latach 1403-1405 w Rzymie.
- Kontynuacja kaznodziejskiej działalności Mateusza; dotyczyło problemów naprawy moralnej Kościoła.
- W Krakowie dzieło Mateusza było zwalczane jako heretyckie przez prokrzyżackiego dominikanina Jana Falkenberga, autora teokratycznej „Monarchii świata”

Problematyka „O praktykach...”

- Problem istoty kościoła, którą można rozumieć na dwa sposoby: jako społeczność wszystkich wierzących lub jedynie tych, co znajdują się w stanie łask
- Problem istoty kapłaństwa, w zwłaszcza jego godności, którą Mateusz rozpatruje wyłącznie w płaszczyźnie moralnej
- Problem symonii jako szczególnego rodzaju grzechu popełnionego przez hierarchów z kurii rzymskiej i przez samego papieża

Rola Uniwersytetu

- Poszerzenie dawnego Uniwersytetu Kazimierzowskiego o Wydział Teologiczny
- Kształcenie misjonarzy
  - Do tego wystarczała szkoła nie będąca uniwersytetem, katedralna, a tym bardziej zakonne studium generalne
- Zapewnienie należytego poziomu, a zwłaszcza należyłą renomę całemu przedsięwzięciu.
- Prestiż kulturalny kraju

STANISŁAW ZE SKARBIMIERZA (1365 – 1431)

- Doktor praw, prawnik (proces z Krzyżakami)
- Kazanie inauguracyjne Stanisława ze Skarbimierza stanowi jednocześnie coś w rodzaju programu – ideowego:
  - Wydział Teologii jest najważniejszy, ale zaraz po tym jest prawo
  - Nacisk na prawo cywilne (podobnie jak kanoniczne, prawo to ma boskie pochodzenie)
  - Sztuki wyzwolone zaś wraz z filozofią "przyczyniają splendoru Kościołowi i pożytku państwu"

Program nauczania filozofii (2)

Wykłady z
Arystotelesa

Fizyka i Etyka
Nikomachejska –
9 miesięcy (trzy
semestry)

Polityka – 5
miesięcy (niecałe
dwa semestry)

Metafizyka – 6
miesięcy (dwa
semestry)

Nurty nauczane w Krakowie

```
graph TD; A[Nurty nauczane w Krakowie] --> B[Burydanizm (wersja nominalizmu). Przede wszystkim w fizyce, ale też w etyce. krytyczny stosunek do wypracowanej przez wielkie systemu XIII wieku struktury filozofii, przede wszystkim zaś do metafizyki]; A --> C[Swoista dla Polski myśl filozoficzna, która zdecydowała o narodowym charakterze tej myśli];
```

Burydanizm (wersja nominalizmu). Przede wszystkim w fizyce, ale też w etyce. krytyczny stosunek do wypracowanej przez wielkie systemu XIII wieku struktury filozofii, przede wszystkim zaś do metafizyki

Swoista dla Polski myśl filozoficzna, która zdecydowała o narodowym charakterze tej myśli

Charakter polskiej myśli narodowej

- U podłoża działalności polskich mistrzów krakowskich leżał teoretyczny system wartości ogólniejszej natury
- Wysoka ocena, tzw. nauk praktycznych, często wyższa niż nauk teoretycznych; są to te nauki, których celem, jak to sformułował Arystoteles, nie jest czyste poznanie, lecz działanie i dzieło
- Wysoką rangę zyskało zarówno życie moralne włączonej w społeczność jednostki ludzkiej, jak i życie społeczne rozmaitych szczebli, w tym również i nade wszystko społeczności tworzącej państwo

Życie w państwie

Życie społeczności

Życie w rodzinie,
społeczeństwie

Jednostkowe
życie
człowieka

Podsumowanie (2)

- Za każdym razem Uniwersytet miał służyć sprawom politycznym i państwowym władców

Kazimierz Wielki potrzebował prawa, by toczyć spory z Krzyżakami

Władysław Jagiełło potrzebował teologię, by ochronić pogańskie tereny litewskie, oraz prawa, by toczyć spory z Krzyżakami

Mistrzowie Krakowscy, wedle życzeń władców, mieli dostarczać intelektualnej broni w sporach toczonych przez Koronę Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego

Dlatego, filozofia polska w swych początkach nabrała charakteru polityczno-społecznego.